

qua reimmensas gratiarum actiones Deo ac ejus amico beatissimo referentes Benedicto, eandem natam suam ei perpetuo servituram tradiderunt, quæ postmodum ducens virum, filios procreavit; ex quorum progenie quidam adhuc non inutiles (54) in servitio perdurant fratrum.

CAPUT XXI.

Cæci duo lumen receperunt.

45. Nuper quoque res est gesta quam narro. Quidam cæcus Argentomagensis castri incola, dum reliquæ ipsius præcellentissimi confessoris Christi Benedicti a Salensi cella ad Sanctum Marcellum martyrem (55) a fratribus deferentur, tacto loculo confestim visum recepit. Requiescit sane corpus ipsius sancti martyris in ecclesia non longe ab ipso castro constructa. Quod cum identidem a suis ad Salense monasterium delatum fuisset, alter cæcus de villa ipsius monasterii, Modicia nomine, ibi advenit magnis vocibus sanctum invocans Benedictum; fama namque suprafati miraculi jam ejus attigerat aures. Qui et ipse non multo postquam ibidem advenerat tempore, miserante Deo et meritis sanctorum obtinentibus, lumen quod petebat, recipere meruit. In quo videlicet Salensi cœnobio tantis tamque assiduis ideam toto orbe venerabilis Pater monachorum renitet miraculis Benedictus, et maxime in ulciscendis inimicis, ut si cuncta quis velit mandare memoriæ, proprio indigeant volumine.

(54) Nempe servi monasteriis devoti, si quos gignebant liberos, ii monasteriis etiam addicti erant.

(55) Marcellum apud Argentomum castrum martyrii palmam obtinuisse legitur in Vita S. Genulfi episcopi, et tamen vicus Sancti Marcelli est infra Argentomagum,

(56) Desunt ergo quinque in catalogis vulgatis, in quibus Gauzlinus, cui hos libros dedicat Aimoinus,

CAPUT XXII.

Auctor multa omisit.

46. Hæc de miraculis quæ Deus per merita sancti sui Benedicti diversis in locis operari dignatus est, inertis stylo ac sermone rusticano edidimus. Verum tamen hanc sententiam claudendo operi adnectentes, monemus lectorem multa nos scienter præterisse. Cavendum est enim in universis rebus omnium, et auditorum intentio grata brevitate invitanda, non fastidiosa est loquacitate deterrenda. Hic ergo finis erit libri, quamvis, si Dominus voluerit vitæ comes fuerit, ea quæ fidelis fama in tota pene divulgavi. Neustria, nostra nequaquam sint silenda desidia. Compellunt etiam nos ad tacendum amici [f., inimici] nostri, qui maximum deputant sibi affluere epulum, si aliorum studiis lacerum infligant dentem. Attamen nulla eorum detractioe deterrebimur quominus laudes Dei ac ejus dilecti, Patris videlicet nostri beatissimi Benedicti, referamus. Ista igitur omnia, et quæ in priori opusculo ab aliis auctoribus descripta sunt miracula, sub triginta (56) abbatibus, qui huic Floriacensi cœnobio ab initio sæe foundationis, per trecentos octoginta quinque (57) et eo amplius præfuerant annos, diversis in locis per merita sancti confessoris sui Benedicti operari dignatus est Jesus Christus Dominus noster, qui cum Deo Patre et Spiritu sancto in Trinitate perfecta vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

vicesimum quintum occupat locum.

(57) Aimoinus, et eum secutus Helgaudus, Floriacensis monasterii conditionem referunt ad annum Christi 620, ex male comparato anno incarnationis cum anno secundo Clodovei Junioris Dagoberti Magni filii; quo anno ejus monasterii jacta sunt fundamenta. Lege Dissertationem de translatione corporis S. P. Benedicti in Galliam in Sæculo II.

AIMOINI FLORIACENSIS

SERMO

IN FESTIVITATIBUS SANCTI PATRIS BENEDICTI,

(Apud Joannem a Bosco primum in lucem emissus, *Bibliotheca Floriacensis*, t. I, p. 271.)

In annis terrenorum imperatorum natalitiis, quondam fuit a subjectis regibus maxima eis exhiberi donaria. Studebat igitur unusquisque prose; et ne alter in offerendis muneribus potior eo videretur elaborabat. Quo exemplo, concedet uni-euique nostrum in solemnitatibus sanctorum placabilia Deo offerre munera, et cui deest auri vel argenti copia saltem devotionis prætendat obsequia, fundat preces ad Dominum, ut suum rite dignetur acceptare votum. Et quamvis non sit speciosa laus in

Dors peccatoris (Eccli. xv), tamen unusquisque nostrum studere debet ut, juxta Psalmographi monitum, in sanctis ejus laudet Dominum (*Psal. cx*). Quapropter amantissimi patroni nostri Benedicti mansueta benigne inducti, qua nos suis sanctis interventionibus adjuvare non desistit, dignum duximus universa quæ de ipsius laude a diversis auctoribus sparsim descripta sunt summam in unum colligere, et quasi quoddam manus nostræ servitutis, in ejus sacris solemnibus, licet exiguum, tamen fidele

persolvere, ut et apud quamplures laus ejus dilatata pateat, et qui omnia volumina auctorum habere nequiverit, præconia alumni sui in unum collecta se invenisse gratuletur. Hoc ergo promissæ rei erit exordium.

Supernæ dignatio majestatis, electos suos cœlestibus munerans donis, in terris quoque eximiis laudum ditat præconiis. Quæ per servos suos, summæ scilicet eloquentiæ viros, dilatans in populis, quam magni apud se sint meriti facundis elucidari præstat scriptis. Unde egregii meriti famulum Benedictum tanto præ cæteris sanctæ Ecclesiæ Patribus donavit privilegio, ut ejus vitæ laudes non quilibet scholasticorum, verum præcipuus doctorum, Gregorius, sanctæ sedis apostolicus, mellitis ditavit eloquiis, et multorum quidem sanctorum duo aut tria defloravit miracula. Hujus autem qualis ab ineunte ætate fuerit vita, quamque mirandum habuerit transitum dulcissima promulgavit facundia. In cujus Vitæ libro, inter alia hujus sancti præconia, cum aliquibus antiquis Patribus æquiparat in quibusdam miraculorum gestis: inter cæteros vero, sancte prophetæ Eliseo illum comparat in ferro quod ex profundo aquæ ab utrisque retractum memorat. Verum nos, salva ipsi sancto papæ Gregorio sua auctoritate, liceat dicere ipsius sancti prophetæ Elisei gesta sancti Patris nostri Benedicti gestis pene per omnia fore similia. Liceat igitur nobis aliquid de ambobus, quasi concionando, sermocinari. Interrogatus in Evangelio a discipulis Dominus de adventa Eliæ, respondit: *Elias jam venit* (*Matth.* xvii, 12); et paulo post: *Sivultis scire, Joannes ipse est Elias* (*Matth.* xi, 14). Apparet itaque cujus meriti Elias fuerit, cum Joanni æquatur, de quo ipsa Veritas testatur quod *inter natos mulierum nemo major eo surrexit* (*Matth.* xi 11). Is ergo cum rapiendus esset a Domino in cœlum, habens Eliseum discipulum, monuit eum ut peteret quod vellet, priusquam ipse transferretur. Ad hæc ille: *Peto, ait, ut fiat spiritus tuus duplex in me* (*IV Reg.* ii, 1). Annuit ille, si tamen me videris, inquit, quando tollar a te (*Ibid.*, 10). Vidit igitur, et quæ petiit impetravit. Hæc idcirco retulimus, ostendere volentes quam magni meriti sanctus iste Pater noster beatus existat Benedictus, cujus opera illi sunt per omnia similia, qui spiritum Eliæ, ac per Elisei videlicet, cum actibus venerabilis Benedicti comparata, in hunc modum visuntur se habentia. Eliseus, post translationem magistri, pallio quod illi ceciderat Jordanem divisit, et transiit (*ibid.*, 14). Beatus Pater Benedictus, dilectum discipulum suum Maurum super aquas sui meriti virtute ambulare faciens, Placidum puerum jam demersum ad vitam reduxit. Quid horum præcellat non est hujus operis disserere, maxime eum a venerabili Odone hoc miraculum, Moysis operi in divisione maris Rubri comparatum, propriam habeat expositionem. Hoc breviter intimasse sufficiat per Eliseum unum in divisione aquæ patratum signum, per beatum Benedictum in colla-

tionem æquoris ac salvatione fratris duplex apparuisse beneficium. Ibi vestis cooperata est magistri, hic ereptus puer melotam abbatis super se ferri, seque ab ea aquis eripi conspexit. Revertenti Elyseo a translatione Eliæ, filii prophetarum etiam ab invito exigunt ut dominum ejus quærere eis liceat, ne forte in unam vallium, aut in quemlibet montium translatus lateat. Quæsierunt ergo, sed minime repererunt (*IV Reg.* ii, 16, 17). Econtra beatus Pater Benedictus, pro Dei amore consortia linquens hominum et concava petens rupium, a presbytero divinitus monito, per defossa terrarum, per prærupta quæsitus montium, et repertus; quod Pascha esset est edoctus, et alimentis refectus. Ascendentem ad montana Eliseum pueri cavillantes deridebant, dicentes: *Ascende, calve, ascende, calve* (*IV Reg.* ii, 23). Benedictum Patrem ad superna magis ac magis animo suspirantem, dæmones, qui utique in bonitate infantes sunt, maledictis lacescebant, dicentes: *Maledicte, et non Benedicte, quid nobiscum habes? quid nos persequeris?* verum derisores pueros egressi de silva ursi devoraverunt. Maledicos dæmones æterni gehennæ ignes perpetuo adurunt. Tribus regibus, rege scilicet Israël et rege Juda cum rege Edom, adversus regem Moabitarum expeditionem agentibus, et siti laborantibus, jussit Eliseus in siccato torrentis alveo facere fossas, e quibus aqua progrediens, fatigatum satiavit exercitum (*IV Reg.* iii, 18). Venerabilis Benedictus monachis ex tribus monasteriis a se constitutis, atque pro penuria aquæ ad se venientibus præcepit cavare rupem super quam tres a se impositos invenissent lapides. Quo facto fons continuo prodiit, qui hodieque in rivum fluit (*II Dialog.* c. 5). Mulier quædam, a creditore viri sui jam defuncti calumniam patiens, virum Dei adiit Eliseum, consilium ab eo simulque auxilium expetens. Cujus meritis oleum quod mulier se professa fuerat habere in tantum excrevit ut et debitum creditori redderet, et ipsi, unde cum filiis viveret, abundanter remaneret (*IV Reg.* iv, 6). Eodem modo dilectum Domino Benedictum quidam adiit, ære pressus, alieno, duodeno scilicet solidorum numero. Cui pius Pater subvenit, tredecim solidos ei conferendo, quos divinitus susceperat; dans in mandatis ut duodecim fœneratori redderet, tertium decimum ad usus proprios retineret (*II Dial.* c. 27). Itemque vase vitreo petenti clerico, cum oleo dato, ad ejus orationem, dolium vacuum ita replevit, ut superexundans pavementum madefaceret. Elisei virtus Sunamitis filium ab inferis orando, revocavit ad vitam. Venerabilis Benedicti meritum rustici puerum sanctis precibus patri reddidit vivum. Commorante Eliseo in Galgala cum filii prophetarum cum eo degentes mortiferum quid degustassent coctum in olla, ipsius medicante manu evaserunt mortis discrimina (*IV Reg.* iv, 40). Nilominus Pater Benedictus oblatum sibi a falsis fratribus veneni poculum, per crucis signaculum,

redegit in nihilum. Puerum quoque qui flasconem a fidei viro submissum furtim absconderat, prophético spiritu, pestem serpentis qui jam illud vas intraverat, vitaret edocuit (II *Dialog. per totum*). Tertia, in hoc uno Elisei facto, sancti Patris nostri Benedicti virtus enituit, quando infectum veneno panem, ne pestis ad plures serperet, per corvum longe projecit.

Ecce quanti apud Dominum meriti rutilans monachorum gemma existat Benedictus, luce clarius patet, qui in uno illius actu, quem sanctus Spiritus duplici vestierat dono, quadruplici effulsit miraculo: in effuso scilicet veneno, in flascone eum serpente detecto, in obediente corvo, in pane mortifero longius projecto. In quibus mirabilibus quamvis et aliis possit æquari Patribus, præcipue sancto Eliseo, nostri tamen hoc solum existit propositio vitam hujus sancti actibus conferre justis Elisei. Nempe Eliseus de viginti panibus esum centum viris præbuit, panisque superfuit, (IV *Reg. iv, 42, 44*). Benedictus Dei famulus, fratribus inopia laborantibus, collatione ducentorum modiorum farinæ, incertum unde advectæ, divinitus subveniri obtinuit. Laboranti Naaman Syro pestifera lepræ contagione, ab Eliseo præceptum est ut lavaretur septies in Jordane. Ivit igitur, lavit, et mundatus ad Syriæ regna regressus est (IV *Reg. v, 10-19*). Puer autem quidam parvulus, elephantino morbo percussus, ad Dei hominem Benedictum est adductus; qui, pristina sanitate recepta, incolumis remeavit ad propria. Alter quoque, qui haustu veneni varietatem incurrerat cutis, per eundem virum Dei Benedictum antiquæ redditus est formæ. Giezi puer viri Dei Elisei, per spiritum prophetiæ deprehensus suscepisse a Naaman vestes et munera, ipsius etiam donatus est lepra (*ibid.*, 22, 27). Monachus quoque, hominis Dei Benedicti itidem spiritu prophético agnitus sanctimonialibus mapulas accepisse (*Vide totum librum Dialogorum Gregorii*), sibi que eas in sinum misisse; mox, confessa culpa, non pœna, sed indulgentissima donatus est venia. De ferro, quod ex profundo aquæ rediit, nobis tacendum, ut summo præsuli Gregorio congruus honor exhibeatur, qui hunc beatissimum Patrem nostrum Benedictum, in hoc signo, huic sancto exæquavit Eliseo. Porro, quod Eliseus consilia regis Syriæ prophético spiritu regi Israel per internuntios denuntiavit, assimilatur ei rei, cum venerabilis Benedictus, ad fratres qui parietem construebant mittens, monuit ut sibi caverent, quia malignus spiritus insidians ad eos veniret.

Sane Eliseus a Syris obsessus angelorum exercitum, sibi cœlitus in auxilium missum, non videnti ministro ostendit. Noster Benedictus, licet et in dissimili re, simile quid egit, dum dilecto discipulo suo Mauro immundum monstravit dæmonem, ab oratorio monachum educentem. Eliseus Syros se obsessos, excæcos in Samariam ad regem Israel deductos, non solum occidi non passus est,

A verum pristino visui restituit, pane et aqua pavit, atque se sua redire permisit. Venerabilis Benedictus sævientem Zallam, sibi que pertinaciter minitantem, solo visu terruit, cibo refecit; et ut deinceps minus crudelis esset solo verbi præcepto effecit. Eliseo prædicente regi Israel famem, quæ, Syris obsidentibus Samariam, populum presserat, abundantiam frumenti secuturam, cum unus ducum, super cuius manum rex incumberebat, incredulus ac rebellis prophetæ existeret, hæc ab eodem viro Dei audivit: *Videbis, inquit, et exinde non comedes* (VI *Reg. vii, 19*). Qui in incredulitate permanens, juxta verbum hominis Dei, sufficientiam alimentorum vidit, et in introitu portarum oppressus a populo interiit (*ibid.*, 20). Haud multum dispar huic causa existit, cum quidam clericus, a dæmonio per Benedictum Jesu Christi Domini famulum liberatus, mandatum ab eo accepit ne carnem comederet, neve ad sacros ordines accedere auderet; quod si præsumeret, statim juri diaboli manciparetur. Qui in quantum ejus jussa custodivit, incolumis mansit. At ubi inobediens et quasi ori Dei incredulus, sacris se ingessit ordinibus; mox persuasus a dæmone in eadem pœna permansit usque ad exitum vitæ. Azæle, qui post regnavit in Syria, consulente Eliseum pro salute Benadad domini sui, inter alia dixit vir Dei ad eum: *Scio, inquit, quæ mala factururus sis filiis Israel: civitates eorum munitas capies, prægnantes divides, infantes gladio interficies* (IV *Reg. viii, 12*). Pari modo rex Gothorum, Totila, ad Dei hominem Benedictum veniens, atque coram eo prostratus et ab ipso de terra elevatus, hæc sibi dicentem audivit: « Multa mala facis, multa mala fecisti, jam tandem ab iniquitate compescere. Et quidem Romam ingressurus es, mare transiturus, novem annis regnabis, decimo morieris. »

Et licet, ut jam prædictum est, nostræ non fuerit intentionis nisi ut actus sancti Patris nostri Benedicti cum actibus solummodo beati conferremus Elisæi, tamen, quia mentio regis Totilæ opportunam præbuit occasionem, congruum visum est de quodam alio sancto propheta dignum memoria retexere verbum, quod collatum assimilari possit uni operum hujus inclyti confessoris. Denique uxor Jeroboam, qui peccare fecit Israel, consultura pro filio suo ægrotante Achiam prophetam, qui caligantibus præ senectute oculis videre non poterat, adiit, mutato habitu, ne agnosceretur quæ esset. Quam venientem venerabilis propheta non carnalibus, sed spiritualibus intuens oculis, ait ad eam: *Ingrederere, uxor Jeroboam; quare te esse aliam simulas?* (III *Reg. xiv, 5*.) Huic rei illud est simillimum quod cum regi Totilæ nuntiatum foret virum Domini Benedictum prophetiæ habere spiritum, hoc ipsum experiri volens, se quidem ad eum venturum esse mandavit. Misit autem spatharium suum, cui Rigo nomen erat, regiis indutum indumentis, cum magna obsequentum caterva, ut tam ex vestimentis quam

ex ducum obsequiis rex putaretur. Cui adveniēti A
occurrēns Dei famulus, adhuc longius constituto,
clamans imperavit: « Pone, fili, pone hoc quod
portas; non est tuum, » Quo cum rubore ad domi-
num suum reverso, ipse Totila, per semetipsum ad
Dei hominem accessit, et quæ prædicta sunt pro-
phetæ verba ab eo audivit.

Verum nos ad nostrum redeamus Eliseum, no-
strum utique, quia cujus opera sancti Patris nostri
Benedicti operibus sunt similia hunc nos præ cæte-
ris prophetis dignum ducimus dilectione præcipua.
Ultimum ergo ejus miraculorum cum uno, sed ne-
quaquam extremo, mirabilium venerabilis Benedicti
comparemus. Nam cum idem servus Dei, e præsentī
excessisset vita, post non longum tempus, quidam
sepelientes hominem, visis latronibus, projecerunt B
cadaver in sepulcro Elisei. Cujus tactu mox mor-
tuus surgens, ad propria rediit. Per beatissimum
quoque Benedictum, ac ejus venerabilem sororem
Scholasticam, dum ab Italiæ partibus, eorum sacra-
tissima ossa gaudenti invehentur Galliæ, duo
mortui vitæ sunt redditi. Et hæc quidem quæ retu-
limus beato Patri nostro Benedicto, et sancto pro-
phetæ Eliseo communia sunt. Veremur equidem ne
a quolibet amatorum hujus egregii confessoris nobis
objiciatur quod, dum eum laudibus extollere cupi-
mus, extenuasse visi simus, cum eum uni solum-
modo prophetæ comparavimus. Verum, quisquis
ille erit, sciat, et hoc sibi responsum esse deputet,
non nos illum cuilibet ex prophetis, sed illi ipsum C
exæquasse in quo duplex Eliæ requievit spiritus. Et
ne objectio ista prævaleat, succinctim, si placet,
cœquetur tam novis quam antiquis Patribus:
in restauratione videlicet capisterii, Joanni di-
lecto Domini, qui fragmenta gemmarum con-
juxit in solidum; in conversatione eremi a pue-
ritia, Eliæ, vel Baptistæ Joanni; in dimissione
prælationis, Samueli, seu ipsi Baptistæ Joanni,
qui, summo progenitus sacerdote, maluit eremi
deserta incolere quam sacerdotii principatum te-
nere; in prophetia destructionis monasterii sui, seu
subversionis Romanæ urbis, Isaiæ, vel potius
Jeremiæ, qui ruinam urbis Hierosolymarum du-
plici planxit alphabeto. Domini quoque sui videlicet D
Redemptoris omnium Jesu Christi imitatus exem-
plum in hoc facto est: etenim benignus Jesus odien-
tis se Hierosolymæ civitatis eversionem lacrymans
prædixit. Ejus autem verus famulus Benedictus,
dilectæ sibi habitationis domicilia, divinitus ever-
sioni gentium tradita, deflens ac ingemiscens præ-
nuntiavit.

Enimvero Eliam corvi quondam pavere ministri,
beatum Benedictum Patrem iter agentem sunt
circumvolantes secuti. Eliæ ad solos ciborum mini-
straverunt usus; Benedicto Patri non solum in
transportatione venenati panis, verum etiam in
comitatu servierunt itineris. Comparetur, quia di-
gnum est, in legislatione Moysi. Quamvis a Moyse
uni tantummodo genti lex data sit; a venerabili

A Patre ubicumque, per tribus, per linguas, per na-
tiones electi Dei dilatati, sunt paterna mansuetu-
dine filii appellati, ut suavi jugo Christi colla sub-
mittant admonentur.

Et hæc quidam a nobis abbreviato modo loquendi
dicta fautoribus tam inclyti confessoris, oramus,
haud quaquam displiceant. Cæterum ea quæ a beato
Gregorio descripta sunt, ejus relinquimus excellen-
tiæ. Hoc de nobis, procul dubio profitentes nequa-
quam gloriam sancti Patris nostris laudibus eo pro-
pagari quo eam promulgavit dulcis eloquentia hujus
præsulis. Qui videlicet beatus papa (S. Gregorius),
uti Joannes, majoris ejus Vitæ descriptor, testatur,
missis Anglorum genti prædicatoribus, hujus man-
suetissimi legislatoris institutionem, post sanctum
evangelium, præcipue observandum tradidit. Quique
in Dialogo suo, post explanationem Vitæ ipsius
sanctissimi Patris, quam secundo posuit loco, in
tertio volumine, capitulo xvi, quasi quæ memoria
excessissent, quædam de ipse intulit. Dum de quo-
dam sancto viro, Martino nomine, loqueretur, ita in-
quiens: « Hic vir Domini, haud dubium quin Marti-
nus, cum prius in eodem monte se contulit, necdum
clauso specu habitans, catena sibi ferrea pedem
ligavit, eamque saxo ex parte altera affixit; ne ultra
ei liceret progredi quam catenæ ejusdem quantitas
tendebatur. Quod vir vitæ venerabilis Benedictus
audiens, cujus superius memoriam feci, ei per disci-
pulum suum mandare curavit: Si servus Dei es, non
te teneat catena ferrea, sed catena Christi. Ad
quam vocem protinus Martinus eandem compedem
solvit. Sed nunquam postmodum solutum tetendit
pedem ultra locum quo hunc tendere ligatum con-
sueverat. » In quarto quoque volumine, dum de exitu
loqueretur animarum miraculum quod in Vita ipsius
legislatoris nostri Benedicti descripserat, quodque
pro sui magnitudine apud infirmorum mentes in
dubium fortassis devenire poterat, recapitulando
inferens aliud quod minime retulerat, subjunxit.
Ait enim capitulo octavo ita: « In secundo hujus
operis libro jam præfatus sum quod vir venerabilis
Benedictus, sicut a fidelibus ejus discipulis agnovi,
longe a Capuana urbe positus, Germani ejusdem
urbis episcopi animam nocte media in globo igneo
ad cælum ferri ab angelis aspexit. Qui eandem
quoque ascendentem animam intuens, mentis laxa-
to sinu, quasi sub uno solis radio, cunctum in suis
oculis mundum collectum vidit. Eisdem quoque dis-
cipulis beati Benedicti narrantibus, didici quia duo
nobiles viri atque exterioribus studiis eruditi, ger-
mani fratres, quorum unus Speciosus, alter vero
Gregorius dicebatur, ejus se regulæ in sancta con-
versatione tradiderunt. Quos isdem venerabilis
Pater in monasterio quod juxta Terracinensem
urbem construxerat fecit habitare; qui multas,
quidem pecunias in hoc mundo possederunt, sed
cuncta pauperibus pro animarum suarum redem-
ptione largiti sunt, et in eodem monasterio perman-
serunt. Quorum unus, scilicet Speciosus dum pro

utilitate monasterii juxta Capuanam urbem missus fuisset, die quadam frater ejus Gregorius, cum fratribus ad mensam sedens atque convescens, per spiritum sublevatus aspexit et vidit Speciosi germani sui animam, tam longe a se positi, de corpore exire. Quod mox fratribus indicavit, et cucurrit. Jamque, eundem fratrem suum sepultum reperit, quem] tamen ea hora qua viderat exiisse, de corpore invenit. » Verumtamen a quodam hujus loci sapientium, cui Gausbertus nomen, haud mediocriter studiis a pueritia liberaliter imbuto artium, hujus modi præfatiuncula Vitæ hujus eximii Patris, superaddita est:

Germine, doctrina, meritis ac nomine elari
Abbatis vitam continet iste liber.
Quem Deus, æterna faciens in sede potentem,
Hæredem proprii nominis esse dedit.
Nam fuit, est, et erit Benedictus jure vocatus:
Ut relegens ejus gesta, probare vales.
De quibus, ut nulli dubitare liceret hominum;
Eximium testem promerueri sui.
Romanus sed enim præsul super æthera notus,
Gregorius, mundo hæc compublicavit ovans.
Schemate quæ dialogico variavit honeste,
Lectori sermo gratior unde foret.
Tum sequitur munus nobis divinitus actum
Corporis ejusdem Patris, et ore ducis.
Cujus ab exortu decoratur Nursia mater;
Miratur puerum quem pie Roma nutrix;
Profectu cujus veneratur Sublacus antrum,
Pastoris fructus, sed Beneventus habet.
Florida Florianus membra, de nomine, fundus
Aurelianensis, ast tegit ecce solo.
Gallia, plaude satis, tanto donata patrono.
Ejus et exemplis te super astra leva.
Gloria, Christe, tibi, tali qui stemmate servos
Nobilitas proprios, sicque paterne foves.

Sane post beatum Gregorium, Faustus vitæ sancti Mauri conscriptor, miraculum quoddam a benigno Patre nostro Benedicto patratum, sed ab eodem pontifice prætermissum, hoc modo refert: Quodam tempore S. Benedictus a quodam nobilissimo secundum sæculi dignitatem viro exoratus est ut ad domum ejus dignaretur per semetipsum accedere, quo uxorem ejus ac filium, quem nuper enixa fuerat, a dæmonio quo gravissime pariter vexabantur suis sanctis meritis et orationibus liberaret. At sanctus Domini, pro eo quod ei familiaris pro aliquibus operibus ab eo religiose gestis existeret, ire non distulit, eosque integerrime sanitati restituit.

Dehinc Marcus quidam poeta, ad eundem venerabilem Benedictum veniens ejusque magisterio se committens, aliqua in ejus laude, Levita ipsius versibus exaravit, quæ ita se habent.

CAP. I. — *De oratorio quod S. Pater Benedictus in summo monte condidit, ubi sacrificabat Jovi erronea paganitas.*

Cæca profanatas coleret dum turba figuras,
Et manibus factos crederet esse deos,

Templa ruinosis his olim struxerat aris
Quæis dabat obsceno sacra cruenta Jovi.
Sed jussus veniens, et eremo sistitur alta,
Purgavit sanctus hunc Benedictus humum,
Sculptaque confractis dejecit marmora signis,
Et templum vivo præbuit esse Deo.
Huc properet cælos optat qui cernere apertes,
Et hic memor et votum [servet votum], semita
[dura pium.
Semper difficili quæeruntur magna labore,
Arctam semper habet vita beata viam.
Hunc ego dum pressus, progressus fasee subissem,
Depositum sensi pondus abesse mihi.
Credo quod et felix vita fruar insuper illa,
Ores pro Marco si, Benedicte tuo.
Hunc plebs stulta locum quondam vocitaverat arcem
Marmoreisque sacrum fecerat esse deis.
Quem tunc si vero signasset nomine quisquam,
Tartareum potuit jure vocare chaos.
Ad quem cæcatis errantes mentibus ibant,
Improba mortifero reddere vota Jovi.
Sed, puto, perversæ culmen signaverat ante.
Nomine nunc arcis, templa moderna vocant.
In quibus sæteras damnorum porta gehennæ,
Arxque modo vitæ est quæ fuit ante necis.
De qua stelligeri pulsatur janna cæli,
Dum canit angelicis turba beata modis.
De qua colloqueris vir, o Benedicte. Tonanti,
Monticola, et sacri dux eremite chori.

CAP. II. — *De angelis qui ostenderunt ei viam quæ pergere deberet.*

Ad quam tu ex alio monitus cum monte venires,
Per deserta tibi dux fuit ipse Deus.
Namque duos juvenes bivium perduxit ad omne,
Qui te firmarent quod sequereris iter.
Hic quoque viventi justorum dixerat uni,
His, tu, parce locis, alter amicus adest.

CAPUT III. — *De tribus corvis quos alere solitus erat, qui eum a Sublacu usque Beneventum, per quinquaginta fere milliaria, sunt secuti,*

Credeque ficta loqui, nisi ternis solus abiret.
Tres subito corvi promerueri sequi.
Hic quoque te clamant populos qui teste requirunt,
Expectas noctis cum pia testa sacræ.

Qui velut orbati, raucis, tibi flere loquelis
Instant convictu quod caruere tuo.
Te sibi sublato tenebris mons Cælius horret,
Et pollet nebulis concolor ipse suis.

CAPUT V. — *De monachis qui, ex tribus monasteriis pro necessitate aquæ ad eum collecti, meruerunt ex petra aquam ubertim manantem adipisci.*

Mærent, et largis distillant fluetibus antra,
Cumque suis plangunt arida lustra feris.
Ast tunc perdocto seopuli cessere rubique,
Siccaque mirandas terra retexit aquas.
Certum est mons Christi quod montibus imperet
[ipsis
Subjectis pedibus, meus caput igne lais.

Ut summum, in sancte Pater, vegetere (58) cacumen, A
 Submisso tumidam vertice planat humum,
 Neve fatigentur qui te, Benedicte, requirunt,
 Molter obliquum ponit ubique latus.
 Nunc mons ipse tamen juste tibi reddit honorem,
 Qui meruit tantum, te decorante, bonum.
 Arida tu cujus, hortis componis amœnis,
 Nudaque fecundo palmitis saxa tegis.
 Mirantur montes, scopula [scopuli], freta nunc sua
 dona,

Ponmiferisque viret silva decora comis.
 Sic hominum celeres in fructum dirigis artus,
 Sicca salutifero flumine corda rigans.
 Sic, rogo, nunc spinas, in frugem verte malignas,
 Quæ macerant Marci pectora bruta tui.

Et hæc quidem Marcus in præconio spiritalis doctoris sui metricè lusiit. Post eum Paulus sacri cœnobii Cassinensis monachus, in Historia Romana libro decimo sexto, taliter hujus sancti Patris nostri facit mentionem: « His ipsais temporibus, procul dubio quibus Belisarius patricius Vandalos in Africa bello domuit; apud Castrum Cassinum, post solitariam vitam, sancto degens cœnobia, stupendis beatissimus Pater Benedictus, nec minus futurorum præsciens, radiabat virtutibus. Porro in Historia gentis suæ, hoc est Longobardorum, vitam ejusdem nostri post Dominum protectoris elegacio metro describere disponens, hoc sumpsit exordium. « Justiniani Augusti temporibus, qui Romanum imperium felici sorte rexit, qui et bella prospere gessit, et in causis civilibus mirificus exstitit, beatissimus Benedictus prius in loco qui Sublacus dicitur, qui ab urbe Roma quadraginta millibus abest, et postea in Castro Cassino quod Harum appellatur, et magnæ vitæ meritis, et apostolicis virtutibus effulsit. Cujus vitam, sicut notum est, beatus papa Gregorius in suis Dialogis suavi sermone composuit. Ego quoque Paulus, ipsius sanctissimi Patris monachus, pro parvitate ingenii mei, ad honorem tanti Patris singula ejus miracula, per singula disticha, elegiaco metro hoc modo contexui :

Ordiam unde tuos, sacer o Benedicte, triumphos?
 Virtutum cumulos ordiam unde tuos?
 Euge, beate Pater, meritum qui nomine prodis!
 Fulgida lux sæcli; euge, beate Pater!
 Nursia, plaude satis, tanto sublimis alumno,
 Astra ferens mundo, Nursia, plaude satis!
 O puerile decus transcendens moribus annos,
 Exsuperansque senes, o puerile decus!
 Flos, paradisi, tuus despexit florida mundi,
 Sprevit opes Romæ flos, paradisi, tuus.
 Vas pedagoga (59) tulit confractum, pectore tristi
 Læta reformatum vas pedagoga tulit.
 Urbe vocamen habens (60), tyronem cautibus abdit
 Fert pietatis opem, Urbe vocamen habens.
 Laudibus antra sonant mortalibus abdita cunctis,

(58) Obscurum verbum.

(59) Excusanda antiquitas.

Cognita, Christe, tibi, laudibus antra sonant.
 Frigora, flabra, nives perfert tribus impiger annis,
 Temnis amore Dei, frigora, flabra, nives.
 Fraus veneranda placet, pietatis furta probantur,
 Qua sacer altus erat, fraus veneranda placet.
 Signat adesse dapes agapes, sed lividus obstat
 Nilminus alma fides, signat adesse dapes.
 Orgia rite colit, Christo qui accommodat aurem,
 Absternium pascens, orgia rite colit.
 Pabula grata ferunt avidi ad spelæa subulci,
 Pectoribus lætis, pabula grata ferunt;
 Ignis ab igne perit, lacerant dum viscera sentes,
 Carneus æthereo, ignis ab igne perit.
 Pestis iniqua latens, oculo est deprehensa sagaci,
 Non tulit arma crucis, pestis iniqua latens.

B Lenia flagra vagam sistunt modestimine modera-
 [mine mentem]

Excludunt pestem, lenia flagra vagam.
 Unda perennis aquæ, nativo e marmore manat,
 Arida corda rigat unda perennis aquæ.
 Gurgitis ima Chalybs capulo divulsa petisti,
 Deseris alta petens, gurgitis ima Chalybs.
 Jussa paterna gerens dilapsus currit in æquor,
 Currit vectus aquis, jussa paterna gerens.
 Præbuit unda viam, prompto ad præcepta magistri,
 Cursoris ignaro, præbuit unda viam.
 Tu quoque, parve puer, raperis nec occidis (mer-
 [geris] undæ,

Testis ades verax, tu quoque, parve puer.
 Perfida cordagemunt stimulis agitata malignis
 Tartareis flammis perfida corda gemunt.
 Fert alimenta Corax digitis oblata malignis;
 Diraprocul jussus, fert alimenta Corax.
 Pectora sacra dolent inimicæ labe peremptura.
 Discipuli excessum pectora sacra dolent.
 Diris amœna patens ducibus comitaris opimis,
 Coelitus attraheris, lyris amœna petens.
 Anguis inique furis loco [luce] spoliatus et aris;
 Amissis populis, anguis inique furis.
 Improbe sessor abi, sine dentur marmora marris;
 Cogaris imperio, improbe sessor abi.

Cernitur ignis edax falsis insurgere flammis,
 Nec tibi, gemma micans, cernitur ignis edax.
 Dum struitur paries, lacerantur viscera fratris.
 D Sospes adest frater, dum struitur paries.
 Abdita facta patent, patulo produntur edaces,
 Muneris accepti, abdita facta patent.
 Sæve tyranne, tuæ frustrantur retia fraudis,
 Frena capis vitæ, sæve tyranne, tuæ.
 Mœnia celsa Neumæ nullo subruentur ab hoste,
 Turbo ait, evertet, mœnia celsa Neumæ
 Plecteris hoste gravi ne lites munus ad aram,
 Munus fers dum aris, plecteris hoste gravi.
 Omnia septa gregis, præscitum est, tradita genti,
 Gens eadem reparat, omnia septa gregis.
 Fraudis amice puer suaso captaris ab hydro,

(60) S. Romanus.

Hædro non caperis, fraudis amice puer.
 Mens tumefacta, sile, tacita ne carpe videntem,
 Cuncta patent vati, mens tumefacta, sile,
 Pellitur atra fames delatis cœlitus escis,
 Nilhominus mentis, pellitur atra fames.
 Pectora cuncta stupent, quod eras sine corpore

[præsens,

Quod pervisa mones, pectora cuncta stupent.
 Vocis ad imperium sacris non esse sinuntur.

Intersunt sacris, vocis ad imperium
 Tellus hiulca sinu, corpus propellit humanum,
 Jussa tenet corpus, tellus hiulca sinu.
 Perfidus ille draco mulcet properare fugacem,
 Sistit iter vetitum perfidus ille draco.

Exitiale malum capitis decussit honorem,
 Id procul imperiis, exitiale malum.

Fulva metalla pius nec habet, promittit egenti : B
 Cœlitus excepit fulva metalla pius.

Tu miserande, cutem variant cui fella colubræ,
 Incolumem recipit, te miserante, cutem.

Aspera saxa vitrum rapiunt, nec frangere possunt
 Illæsum servant aspera saxa vitrum.

Cur, o proconde, times stillam præbere Lechiti?
 Dolia, cerne, fluunt, cur, o proconde, times?

Unde medela tibi, spes est cui nulla salutis?
 Qui semper metuis, unde medela tibi?

Ah! lacrymande senex, hostili concidis ictu!
 Ictu sed resipis, ah! lacrymande senex.

Barbara lora manus ignaras criminis arcent,
 Sponte sua fugiunt, barbara lora manus.

Ille superbus equo reboans clamore minaci,
 Stratus humi recubat, ille superbus equo.

Colla paterna ferunt extincti viscera nati,
 Viventem natum colla paterna ferunt.

Omnia vincit amor, vicit soror imbre beata :
 Somnus abest oculis, omnia vincit amor.

Simplicitate placens instar petit alta columbæ;
 Regna poli petit, simplicitate placens.

O nimis apte Deo, mundus cui panditur omnis!
 Abdita qui lustras, o nimis apte Deo!

Flammeus orbis habet justum super æthera nan-
 [tem,

Quem pius jussit [ussit] amor, flammeus orbis habet.
 Ter vocitatus adest testis novitatis habendus,

Charus amore patris ter vocitatus adest. D
 Dux bone, bella monens, exemplis pectora firmas

Primus in arma ruis, dux bone, bella monens.
 Congrua signa dedit, vitæ consortia linquens,

Ad vitam properans, congrua signa dedit.
 Psalmicem assiduus, nunquam dabat otia plectro,

Sacra canens obiit, psalmicem assiduus.
 Mens quibus una fuit, tumulto retinentur eodem,

Gloria par retinet, mens quibus una fuit.
 Splendida visa via est, facibus stipata coruscis :

Qua sacer ascendit, splendida visa via est.
 Rupea septa petens, nacta est errore salutem :

Errorum evasit, rupea septa petens.
 Poemata [carmina] parva dedit, famulus pro munere

[supplex,

A Exsul, inops, tenuis, pœmata [carmina] parva
 [dedit.

Sint precor apta tibi, cœlestis tramitis index,
 O Benedicite Pater, sint, precor, apta tibi.

Hymnum quoque singula ejusdem Patris mira-
 cula continentem, metro Iambico Archilochio, ita
 texuimus :

Fratres, alacri pectore
 Venite, concentu pari :
 Fruamur hujus inclytæ
 Festivitatis gaudiis.

Hac Benedictus aurea
 Ostensor arcti tramitis,
 Ad regna conscendit Pater,
 Captans laborum præmia.

Effulsit ut sidus novum
 Mundana pellens nubila ;
 Resplenduit prodigiis,
 Ventura sæclo præcinens.

Laturus esum pluribus
 Sanis, reformat vasculum.
 Arctumque dans ergastulum,
 Exstinxit ignes ignibus.

Fregit veneni bajulam
 Crucis per arma, cymbiam :
 Coercuit mentem vagam
 Leni flagello corporis.

Funduntur amnes rupibus
 Redit Chalybs e gurgite
 Hostem ruina conterit,
 Cedit fremens leo grave.

Immota fit moles levis
 Rogus migrat phantasticus :
 Fractum revisit sospitas,
 Excessus absentum patet.

Rector vafer [deprehenderis] depræn-
 [deris,

Inique possessor, fugis :
 Futura prænoscimini,
 Arcana cor non contingit.

Fundatur ædes eminus,
 Tellus vomit cadavera
 Dracone frenator fugax,
 Æther pluit numismata.

Vitrum resistit cautibus,
 Manant olivo dolia ;
 Vincitum resolvit visio,
 Vitam receptans funera.

Tanti potestas luminis
 Voto sororis vincitur
 Quo plus amat quis, plus valet
 Enare quam cernit polo.

Non ante seclis cognitum.
 Noctu jubar effulgurat [refulgurat];
 Quo totus orbis cernitur,
 Flamnisque subvehi pius.

Hæc iustar..... nectaris
 Miranda, plectro claruit :
 Nam pinxit apte lineam

Vitæ sacræ sequacibus.

Jam dux alumni sat potens,
Adsis gregis suspiriis,
Gliscat bonis, hydrum cavens,
Sit callis ut sequax tui.

Porro desolationem ipsius sacratissimi Montis Cassini, quam beatus Pater Benedictus, multo ante spiritalibus præviderat oculis, nec non restaurationem ejus, brevissimo narrandi genere curavit manifestare. At vero translationi sacratissimi corporis ejusdem sancti Patris ac sororis ejus Scholasticæ, ad hunc venerabilem locum Floriacum, licet invitus, in ipsa Longobardorum Historia testimonium præbuit (Paulus Cassinensis.) Quæ omnia quia in primo libro Miraculorum pene ipsius verbis exarata sunt, nos interim succincto genere narrandi prælibasse sufficiat. Illud sane non reticendum quia Deo amabilis abbas Odo in laude ejusdem Patris sermonem facunda edidit eloquentia, et in sermone quem de sancto conscripsit Martino hujus non siluit præconia. Smaragdus quoque, expositionem in ipsius regulam commentatus, hos præmisit versiculos:

Quisquis ad æternum mavult conscendere regnum,

Debet ad astrigerum mente subire polum,
Relligione pia, vitæ perquirere callem,
Scandere quo valeat aurea regna celer,
Est monachis sancti Benedicti regula Patris
Perfectis, plana, suavis, et ampla via,
Aspera, sed pueris, nec non tyronibus arcta
Quos aluit gremio lactea vita diu.
Hæc est sancta via, prælucida semita cæli;
Carpere quam cupiunt castra beata Dei.
Admonet hæc monachos sublimis regula cunctos,
Ut rebus careant, regna superna petant,
Propria dimittant, habeant ut propria cuncta,
Prospera quæ sociis cælica regna manent,
Patribus a nostris, in sacro carmine legis,
Regia rectogradis dicitur ista via.
Hæc est vita bonis, nec non et norma salutis,
Arcus et arma piis, frigida tela malis.

Hanc nullus nolens, cupiens implebit et omnis:
Estque gravis gravibus, suavis et apta bonis.
Florigeri monachis [cæli jubet ista docetque] ostendit hæc paradisi
Regula, lucifluum desiderare locum (concupisse locum).

Hæc bene materno natos castigat amore,
Arguiterudiens, et sine felle monens.
Hæc patienter eos tenero cum verbere nutrit,
Candida post obitum præmia multa dabit.
Pandit iter rectis, cælestia pandit amicis,
Currere ne pigeat, sed patienter eant.
Examinat vitas, mores componit et ornat.
Librat et æquiparat et moderando minat (et minuit moderans).

Adnihilat, parvum justum conflascit [sic, conflatur] [ut aurum.]

Limat et examinat, et poliendo librat.

A Omnibus est virga gracilis, moderatio justa,
Lima pia [pie] capiens, regna beata parans.
Arguit, obsecrat, increpat, atque libenter emendat.

Quos sibi germano fœdere consociat.
Novit ad æternum monachos perducere regnum
Et sociare choro dulciter angelico.
Quamvis hæc socios cæli deducat ad alta,
Est tamen augustus callis, et arcta via,
Arcta pios celsi deducit ad atria regni,
Ampla malos putei mergit in ima nigri.
Nemo viam timeat monachorum intrare per arctam,
Ducunt ad astrigerum castra beata polum.

[Astrigero inducunt castra beata polo]
Ille poli poterit leviter conscendere celsa
B Quem nocuo nulla pondere culpa gravat,
[Noxia quem nullo pondere culpa gravat.]
Aliger æthereus gravido cum corpore nullus
Verberat, æthereas sæpe volando vias.
Nullus enim monachus peccati pondere pressus
Stelligeri poterit regna subire poli.
Omnis enim monachus lacrymis commissa lavare
Debet, et ulterius nulla lavanda pati.
Temperet interea monachi discretio mentem,
Et via per medium regia ducat eum.
Ut caveat dextram solers, timeatque sinistram,
Hortantur sacræ munia legis eum.
Tristia non timeat..... sed prospera mundi,
Scandere tum poterit, regna beata poli.

C Quisquis amat rutilos sanctorum carpere fructus,
Actibus in cunctis consocietur eis.
Moribus ornatus, et casto corpore comptus,
Vivat, et a Domino semper amatus erit.
Sic [sit] tacitus, humilis, mittissimus, atque benignus.

Sit patiens, sobrius providus, atque pius,
Indolis et docilis, sapiens, ac mente pusillus
Conceptus, placidus, et bene caustus eat.
Excitet interea cordis compunctio sontem,
Qui sordes animæ [mentis quisordes] illuviesque lavet.

Chrismate perfuso lacrymarum fusio fonti
Æquiparat, maculas tergit ut ille nigras.

Tergit et ablutos paradisi rite colonos,
D Efficat ut cives jam sine fine petat.
Qui jugiter laudes [lautas] possint persolvere grates,
Vivere cum Domino semper et esse suo.
Nihilominus Adhelmus Anglus, primum abbas,
post episcopus factus, in libro De laude sanctorum a se edito, hujus S. Patris hoc modo meminit.

Imperium mundi florens cum Roma teneret,
Atque gubernaret regnorum septa per orbem,
Temporibus Faustus Benedictus claruit. Isdem
Quem Deus Ausoniæ clemens indulserat auctor,
Ut populum Domini, vadentem tramite recto,
Ferret ad æterni ductor vestigia regni.
Quem prius abstrusus sævis anfractibus error,
Trusit ad inferni torrentis tartara nigra,

Sæpe tyrannorum contrivit templa priorum,
 Qui Dominum lucis tenebroso corde negabant,
 Mox illic figens victricia signa salutis
 Sic miles Christi, devicto [ex] hoste triumphat.
 Basilicam Domino restaurans æde renata,
 Quis modus aut numerus, vel certe calculus index
 Explanare valet virtutes illius amplas?
 Quæ modulum et numerum excedunt pro mole suo-

[rum,

Namque cadaveribus reddebat lumina functis,
 Quæ gelidæ mortis per vim fortuna necarat (*melius*
 [negarat])

Auditu surdos et claudos gressibus ornat,
 Ægrotos vegetat, membrorum viribus augens,
 Dæmonis arma fugans, necnon et spicula frangens,
 Hostibus explosis, restaurat socia corda,
 Iste capisterium rimarum fragmine ruptum
 Innovat, ut nutrix lacrymarum flumina fudit,
 Pestiferum calicem qui mortis pocula cinxit
 Porrecta, rupit dextra per signa salutis.
 Sic etiam Chalybem prolapsam gurgite Gothi,
 Ad proprios iterum jussit remeare lacertos.
 Primo qui statuit nostræ certamina vitæ;
 Qualiter optatam tentant cœnobîa normam.
 Quoque modo properet directo tramite sanctus.
 Ad superum scandens cœlorum culmina cultor,
 Cujus præclaram pandens ab origine vitam,
 Gregorius præsul chartis descriperat olim.
 Donec ætheream [Ætheream donec] felix migraret
 [in arcem.]

Hujus alumnorum numero glomerantur ovantes,
 Quos gerit in gremio fecunda Britannia cives.

A quo jam nobis baptismi gratia fluxit,
 Atque magistrorum veneranda caterva eucurrit.

Parimodo in præconio sororis ejus, beatæ videlicet
 Scholasticæ, aliquantos eidem carmini taliter in-
 terserit versiculos.

Tempore Gothorum, fulsit virguncula quædam,
 Quæ proprium ex (61) schola sumpsit Scholastica
 [nomen.]

Hanc Deus ubertim cœlesti munere ditat,
 Aurea virgineo luçantem præmia voto.

De qua hoc præcipuum vitæ ramusculus alma
 Divulgare solet, latus qua tenditur orbis.

Quod fratrem sibimet germano fœdere junctum,
 Subnixis precibus gestit compellere virgo,
 Quatenus acciperent [acciperet] sacrorum dulcia
 [noctu]

Fercula librorum, et sancti convivia verbi.

E quibus affatim saturantur pectora plebis,

Atque saginantur sanctorum corda virorum.

Sed fidus precibus frater non flectitur ullis,

Quinimo sanctam contempsit voce sororem.

Tunc Virgo Christum pulsabat corde benignum,

Ut sibi dignetur vulnus sanare doloris:

Mox igitur cœlum nimbose turbine totum,

Et convexa poli nigrescunt æthere furvo.

Murmura vasta tonant, flammis commista coruscis,

(61) In hoc excusanda antiquitas

A Et tremuit tellus magno tremebunda fragore.
 Humida rorifluis humectant vellera guttis,
 Irrigat et terram tenebrosis imbribus aer.
 Complentur valles, et larga fluentia redundant,
 Tunc mansit nolens qui pridem sponte negavi
 Quod germana petit, deplorans anxia curis.
 Sic Deus auscultat devota mente rogantes,
 Quamlibet a nullo solandi verba capessant,
 Et hæc quidam Adhelmus.

Ad extremum proprii clientes ipsius amantissimi
 patroni nostri Benedicti, in præsentia pretiosissimi
 corporis ejus apud Floriacum speciali gratia educati,
 ad laudandum alumnum suum haud segnes appa-
 ruerunt: in describenda duntaxat translatione san-
 ctarum ejus reliquiarum, nec non miraculis quæ
 per illum antiquis seu modernis temporibus Chris-
 tus operari dignatus est. Nos quoque pro modulo
 nostræ possibilitatis, post præscripta quædam ejus
 miracula, in ipsius laude hoc aggressi opus, videamus
 quibus adhuc sanctis possit æquiparari Patri-
 bus. Æquetur sane viro forti Gedeoni, qui hostes
 Israeliticæ plebis prælio aggressurus, prius aram
 Balaal de paterna exterminavit domo, nemusque illi
 sacratum extirpavit. Sic et iste fortis miles Christi,
 nereis potestatibus bellum in Castro Cassino indi-
 cturus, oraculum Apollinis evertit, lucam succidit,
 ac fanum ejus, templum vivo præbuit esse Deo.
 Samson ille virorum fortissimus, mirabilium ejus
 invidet virtutibus. Ipse etenim pro avulsione ocu-

C lorum, dejecto solario, tria millia secum delevit
 inimicorum; hic autem Deo amabilis Benedictus,
 armis patientiæ fultus, inimicum suum Florentium,
 et devitavit vivum: et solarii ruina contritum, flevit
 fuisse defunctum. Samson nervos et vincula, quibus
 ipse ab inimicis alligatus erat, rupit ac si stupea fila;
 mitis Pater Benedictus aliena, et, quod mirabilius est,
 solo intuitu solvit ligamina. Tobias junior archan-
 gelum Raphaelem, meruit itineris habere ducem;
 beato Patri Benedicto duo angeli in figura juvenum
 apparentes, ostendere ei viam qua ad castram
 Cassinum pergere deberet. Daniel vir desideriorum,
 sagacitate astutæ mentis, furtiva sacerdotum Beli
 deprehendit convivia; strenuus Benedictus Spiritus
 sancti illustratus gratia, absentium fratrum sum-
 ptuosa cognovit ac detexit convivia. Ille draconem
 D exsinit, iste fugitivo fratri draconis speciem obje-
 cit, et antiqui hostis, qui in serpente figuratur, cali-
 das persuasiones in ejus corde mortificavit. De
 antiquis Patribus quibus aut æqualis miraculis, aut
 excellentior fuerit, satis dictum. Nunc jam, Novi
 Patres Testamenti perscrutantes, inspiciamus quæ
 aut potentia exæquet signorum, aut exuberet. Pe-
 trus primus in apostolorum ordine primus penatur
 in hujus causæ ratione, cui hunc inclytum confesso-
 rem beatus papa Gregorius non dubitavit cœqua-
 re, tam in itinere aquæ quam in sanctimonialium
 excommunicatione. At vero Doctor gentium illum

coequat, cum, cognita divinitus Cassinensis cœnobili A desolatione, animas habitatorum hujus loci eum obtinuisse narrat, ita inquit: Pauli vicem video tenuisse Benedictum, cujus dum navis rerum omnium facturam pertulit, ipse in consolatione vitam omnium qui eum comitabantur accepit. Ipse sane egregius Prædicator scribit de se ter Dominum rogasse ut auferretur ab eo stimulus carnis, nec impetrasse; Gregorius vero narrat de hoc ter beato, post edomitam vepribus ac urticis carnis tentatione tale quid deinceps eum nunquam sensisse. Martinus ille toto orbe nominatissimus, hujus nostri Patris haudquaquam invidet virtutibus: quem secum gaudet regnare in cœlestibus regni sedibus. Ille enim ab Aniciano dæmonem, qui ejus insederat cervicibus, sola exsufflatione depulit. Iste duos monachos, unum ictu virgæ, alterum alapæ incussione ab antiqui hostis dominatione ruit. Bricium sibi derogantem, absens Martinus audivit. Monachum superba in cogitatu loquentem, providus Benedictus divinitus intellexit. Ampulla sanctificatum a Martino oleum continens, et in pavementum marmore stratum decidens, nequaquam confracta est. Vas vitreum cum oleo propter inobedientiam a venerabili Benedicto, per fenestram cellarii super molem lapidum projici jussum, permansit illæsum.

Nec anachoretarum choro hic noster patronus dispar invenitur. In signorum trophæo, Macharius ille mirabilis, orationi instans, aspexit dæmonem in veste forata, varia vitiorum eremitis ferentem pocula Quem interrogans! Ohe: major ait, quo vadis? Responsum ab illo accepit quod ad fratres iret et varios affectionum gustus illis propinare vellet. Præcipuus monachorum Benedictus, dum ad orationem pergeret, eundem antiquum hostem, in specie medici obvium habuit; quo tenderet inquisivit. Ille respondit se ad fratres ire, potionem illis dare velle. Macharius Theoclistum, dæmoniacæ fraude vitiatum, suis exhortationibus ad melioris vitæ reduxit statum. Benedictus, ob diaboli despectum, unum tantum modo seni ab eo venato incussit colaphum, et continuo reddidit sanum. Antonius inter anachoretas eximius, animam Pauli eremite primi vidit ab angelis ad cœlum ferri: sinceritas Patris Benedicti non solum sororis Scholasticæ spiritum in columbæ specie vidit scandere

cœlum: verum et Germani Capuani animam, in sphaera ignea celsa penetrare polorum. Illi ipsi antiquissimo, atque ideo primo eremitarum Eliæ, quamvis jam per obsecundantes sibi corvos sit æquatus, videamus tamen utrum et in ejus translatione sit non dispar a Deo judicatus. Elias enim curru igneo raptus est in cœlum. Amabilis Pater Benedictus, via palliis strata ac innumeris corusca lampadibus, alta conscendit polorum. Eliam dum tolleretur a se, flens inclamabat Elyseus: *Pater mi, pater mi curvus Israel et auriga ejus.* (IV Reg. 11). Discipulis venerabilis Benedicti, viam qua ad Dominum jucundus ibat magister, mirantibus; astans vir clarus, haud dubium quin angelus, hæc verba consolationis est effatus: Hac, inquit, via dilectus Domino, cœlum Benedictus ascendit. Hucusque quibus sanctis hic beatus Pater noster Benedictus par apparuit in miraculis disputatum sit: nunc, ejus dilectores succitum disputando considerent in quibus signis alios excellere credendus sit. Nam in eo quod adhuc puerulus eremum petiit intrepidus, quodque carnis incentiva sic edomuit in adolescentia, ut nulla deinceps libidinis certamina, aut rarissima aut nulla aliorum inveniuntur exempla. Quia vero eum quem terrapost obitum non tenuit, per impositionem Dominici corporis sepulturæ conclusit, et ligamina rustica solo in intuitu solvit, fratribus quoque quibus se ad construendum monasterium venturum esse prædixerat, apparuit, universum mundum sub unius horæ momento conspexit, via palliis strata cœlos conscendit, ut pace omnium loquar sanctorum, nullum ei video conferendum. Licet enim in transitu Eliæ eum comparasse visi sumus, hoc tamen humanis sensibus excellentius fore creditur, quod hic amantissimus Domini Benedictus, non subjectus aut raptus esse, sed conscendisse perhibetur.

De cætero nos, qui, multa gravedine peccaminum pressi, laudes tam magnifici Patris aggredi ausi sumus, interim sileamus, quia mens sibi male conscia, pavet se tanta attentasse præconia. Unde hujus alumni nostri, luce ipsa qua fruimur vitæ que charioris, sanctissimi Benedicti efflagitamus benevolentiam, ut apud omnipotentis Dei misericordiam peccatorum nobis obtineat veniam, et per infinita sæcula sempiternam gloriam. Amen.